

**ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ ДИЗАЙНЕРА
В УМОВАХ ПРИВАТНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ
(МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ)**

УДК 37.058

Ігор Добрянський, доктор педагогічних наук, ректор
Кіровоградського інституту регіонального управління та економіки
Мирослава Зимомря, аспірант Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

**ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ ДИЗАЙНЕРА
В УМОВАХ ПРИВАТНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ
(МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ)**

Стаття присвячена методології дослідження процесу формування підприємницької культури дизайнерів. Висвітлені підходи доводять, що підготовка фахівця має бути зорієнтована на врахування специфіки його майбутньої діяльності та умов, в яких вона реалізується.

Ключові слова: приватна вища школа, професійна культура, професійна діяльність, підприємницька культура дизайнера, підприємницький ВНЗ.

Лит. 8.

Постановка проблеми. Побудова соціально-орієнтованої економіки вимагає розгляду професійної діяльності дизайнера в контексті соціокультурного, інтелектуального та морального потенціалу особистості, інтегрованого в поняттях загальної та професійної культури, виступаючи суб'єктом культури дизайнера який є її носієм та творцем водночас.

Дослідження в галузі теорії і методики професійної освіти показують, що підготовка фахівця має бути зорієнтована на врахування специфіки його майбутньої діяльності та умов, в яких вона реалізується. Для дизайнера провідною складовою його професійної культури, яка потенційно спроможна забезпечити успішність професійної діяльності в умовах ринку, є підприємницька культура.

Аналіз досліджень і публікацій. До розв'язання окресленої проблеми велике значення мають наукові студії, присвячені дослідженню специфіки видів підприємництва, зокрема праці З. Варналія, П. Верхана, С. Мочерного, В. Радаєва, Й. Шумпетера та інших учених у галузі економіки. На особливу увагу також заслуговують професійний, соціальний, організаційний, корпоративний та діловий контексти трактування сутності підприємницької культури, що представлено в численних публікаціях зарубіжних (Д. Аллен, П. Друкер, Е. Капітонов, А. Пригожин, Е. Шейн та ін.) і вітчизняних (І. Добрянський, В. Купрін, С. Покропивний, Ю. Поляка, О. Романовський та ін.) авторів. У своїй сукупності кожен з окреслених аспектів засвідчує надзвичайно широке розуміння цієї категорії, чим зумовлена неоднозначність її тлумачення та брак належної змістової конкретизації стосовно певного різновиду професійної діяльності, зокрема дизайнерського.

У філософській, соціальній та естетико-

технічній літературі ґрунтовно сформульовано науково-теоретичні засади професійної діяльності дизайнера. Так, О. Генісаретський окреслив методологічні та гуманітарно-художні засади, Г. Мінервін та І. Рижова з'ясували соціальну природу, В. Сидоренко охарактеризував творчо-естетичний, а В. Даниленко та Є. Лазарев – техноестетичний аспекти І. Волкотруб, І. Герасименко, Ю. Сомов та інші автори описали практичне бачення ефективних технологій дизайнерського проектування.

Натомість підприємницький концепт фахової діяльності сучасного дизайнера фактично залишився позадослідницьким інтересом учених.

У теорії й методиці професійної освіти підготовка фахівців-дизайнерів у вищій школі поставала об'єктом наукових досліджень вітчизняних (С. Зінченко, В. Прусак, О. Трошкін, О. Фурса) та зарубіжних (О. Асесоров, І. Афанасьєва, А. Гавриленко, О. Каукіна, О. Кулешова, Н. Ульянова, С. Фролова) авторів, які надавали перевагу аналізу численних художньо-педагогічних аспектів проектно-культури дизайнера. Проблему ж формування його підприємницької культури ґрунтовно не з'ясовано в жодному дослідженні, лише побіжно порушено в публікаціях В. Бутенка, М. Пічкура, А. Чебикіна та інших науковців.

Постановка завдання. Завданням статті є висвітлення методологічних засад дослідження процесу формування підприємницької культури студентів дизайнерів в умовах приватного вищого начального закладу (ПВНЗ), результатів дослідження з даної проблематики в рамках комплексної науково-дослідної роботи "Економіко-правові, психолого-педагогічні та соціально-культурні аспекти управління розвитком регіону" (Державна реєстрація № 0111U003937).

Виклад основного матеріалу. Процес формування підприємницької культури дизайнерів

ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ ДИЗАЙНЕРА В УМОВАХ ПРИВАТНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ (МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ)

в умовах вищої школи, вимагає особливої уваги та окремого наукового дослідження. Власний науковий пошук та досвід п'ятнадцятирічної роботи дозволили нам сформулювати протиріччя в контексті проблеми яка розглядається:

- потребою реальної економіки в дизайнерах відповідної кваліфікації і можливістю системи освіти в підготовці конкурентоспроможного фахівця;

- потребою особистості в оволодінні ключовими компетенціями дизайнера і відсутністю методології формування підприємницької культури дизайнера в умовах вищої школи;

- потребою набуття ПВНЗ, продуктам ліберальної моделі економіки, ознак "підприємницького ВНЗ" і реальним станом речей (відставання на технологічному рівні, неефективні інституційні структури, відсутність чіткої стратегії і тактики, низький рівень наукових досліджень і т.д.).

Розв'язання виокремлених протиріч визначило проблему дослідження та його мету: розробка теоретичного і методологічного апарату, який забезпечує формування підприємницької культури дизайнера (ПКД) в умовах приватної вищої школи як основи його успішної діяльності.

Гіпотеза дослідження:

- професійна підготовка здійснюється відповідно методології орієнтованої на реалізацію концепції формування підприємницької культури дизайнера засобами компетентнісного підходу в умовах інноваційного освітнього середовища ПВНЗ;

- теоретична, методологічна і технологічна стратегії педагогічного процесу забезпечують його особистісно-діяльну орієнтацію, враховують логіку оволодіння спеціальністю, тенденції, перспективи та стратегічні пріоритети розвитку дизайн-середовища;

- навчальний процес передбачає управління систематичною професійно-спрямованою самостійною роботою студентів, орієнтованої на формування підприємницької культури дизайнера, яка має тривалу реалізацію:

- формування особистісної культури як основи розвитку;

- формування професійної культури як основи фахової діяльності;

- формування підприємницької культури як основи креативності, мобільності, ініціативності, самостійності.

Основою інституціонального розвитку ПВНЗ є ідея створення систематичних та інституціональних передумов розвитку підприємницької культури студентів, яка базується на системі підтримки прийняття рішень, якій властиві основні

взаємопов'язані функції: теоретичне розв'язання проблеми; керування процесом реалізації, усвідомлення та передбачення нових проблем; інформаційне забезпечення, підтримка прийняття рішень.

Завдання дослідження:

1. Здійснити теоретично-методологічне обґрунтування сутності підприємницької культури дизайнера як основи конкурентоспроможності фахівця на ринку праці (виявити систему факторів, які визначають потребу ринку праці дизайнерах: розглянути сутність та характеристики підприємницької культури як складової професійної культури дизайнера: провести і узагальнити результати аналізу сучасного стану проблеми в теорії і практиці професійної підготовки дизайнера.

2. Розробити концепцію формування підприємницької культури дизайнера засобами компетентнісного підходу (проаналізувати сучасні теорії компетентнісного підходу з позиції визначення можливостей підвищення професійної підготовки, сформулювати вимоги до організації професійної підготовки дизайнерів в умовах приватного вищого закладу.

3. Обґрунтувати організаційно-педагогічні заходи професійної підготовки дизайнера (визначити принципи формування підприємницької культури дизайнерів в процесі професійної підготовки в умовах приватного вищого закладу). Запропонувати критеріальний апарат оцінки рівнів сформованості підприємницької культури дизайнерів.

4. Спроекувати методичну систему професійної підготовки дизайнера в умовах ПВНЗ (виявити особливості організації професійної підготовки дизайнера; обґрунтувати та реалізувати механізм відбору та конструювання змісту варіативної частини навчального плану: розробити та апробувати технологію організації проектної діяльності студентів, обґрунтувати структуру і зміст організаційно-педагогічного супроводу самостійної роботи студентів; розробити і провести моніторинг якості професійної підготовки в умовах приватного ВНЗ.

5. Провести перевірку ефективності запропонованого підходу

Загальну методологічну базу дослідження складають філософський концепт людиноцентризму, що акцентує увагу на розвиток самосвідомості, розумінні сутності людини, яка детермінована соціальним, економічним, освітньо-виховними технологічними процесами. В якості спеціальної методології виступає системно-цілісний підхід до пізнання і реформування соціально-економічної дійсності, з використанням об'єктивуючих його

ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ ДИЗАЙНЕРА В УМОВАХ ПРИВАТНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ (МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ)

діалектичних принципів єдності теорії і практики, конкретності, обліку всебічних зв'язків та інше.

Для розв'язання завдань та перевірки вихідних положень був використаний комплекс методів дослідження: історико-графічний, порівняльний, моделювання; опитування (анкетування, інтерв'ю, бесіда); діагностичні (тестування, узагальнення незалежних характеристик); праксиметричні методи (аналіз продуктів діяльності); експериментальні методи: методи статобробки інформації.

В процесі дослідження проаналізовані і використанні розробки, виконанні науковими колективами та окремими дослідниками Української Народної академії, Європейського Університету, приватного класичного університету, КІРУЕ, Східноєвропейського університету.

Отримані наступні наукові результати:

1. Комплекс теоретичних положень, які визначають методологію формування підприємницької культури дизайнера в умовах приватної вищої школи, а саме:

- підприємницька культура дизайнера розглядається як складова професійної культури, яка забезпечує спрямованість на визначення потенційних можливостей спеціаліста з даного фаху в досягненні комерційного результату засобами організаційної мобільності, залучення необхідних ресурсів та формування системи маркетингових комунікацій;

- підприємницька культура дизайнера проявляється в творчому характері його професійної діяльності, результатом якої виступають проекти в соціально-виробничій сфері, доведені до комерційної реалізації;

- система формування підприємницької культури студента-дизайнера в умовах приватної вищої школи розглядається як сукупність програмно-методичного, дидактичного, технологічного та організаційно-педагогічного забезпечення спрямована на досягнення цілостності освітнього процесу та формування системи ключових професійних компетенцій спеціаліста;

- процес формування підприємницької культури дизайнера будується на засадах принципів загального управління якістю і має тривірневу реалізацію: формування особистісної культури як основи саморозвитку – формування організаційної культури як основи самоменеджменту – формування системного бачення ринкової сутності задач як основи професійної мобільності, що досягається засобами трансформації педагогічного знання в практику професійної підготовки спеціаліста.

2. Концепція формування підприємницької культури дизайнера, орієнтована на досягнення

якості професійної підготовки спеціаліста в умовах приватної вищої школи, яка визначає:

- механізм обліку тенденцій, перспектив і стратегічних пріоритетів розвитку виробничо-культурної сфери регіону та її кадрового забезпечення;

- сутність характеристики процесу формування підприємницької культури як складової професійної культури дизайнера, яка забезпечує конкурентоспроможність випускника приватної вищої школи в сучасному діловому середовищі;

- компетентнісний підхід як системоутворюючу основу формування підприємницької культури дизайнера в умовах приватної вищої школи;

- створення умов досягнення випереджаючої якості професійної підготовки дизайнера в умовах приватної вищої школи;

- підприємницький дух середовища ПВНЗ як засіб активізації освітнього процесу і актуалізації самодіяльних начал рис студентів;

- створення умов ефективної взаємодії суб'єктів освітнього процесу як основи досягнення затребуваної якості кадрового забезпечення культурно-виробничої сфери;

- теоретичну, методологічну та методичну спрямованість освітніх технологій на формування системи ключових професійних концепцій.

3. Організаційно-педагогічні засоби формування підприємницької культури дизайнера в умовах приватної вищої школи:

- теоретично-методологічний конструкт як складна, цілеспрямована, динамічна система знань, яка базується на інтеграції системного, особистісно-діяльнісного, компетентнісного та культурного підходів, який забезпечує їх трансляцію на практику професійної підготовки дизайнера в контексті формування підприємницької культури як основи професійної готовності до самостійної діяльності в умовах конкурентного середовища;

- педагогічні засоби формування підприємницької культури дизайнера, як сукупність прийомів, підходів і методів, які забезпечують облік тенденцій, перспектив, пріоритетів розвитку дизайн-середовища та його кадрового забезпечення;

- моніторинг якості процесу формування підприємницької культури дизайнера, як засіб який забезпечує гнучкість, мобільність та адаптованість освітнього процесу, відображає рівень сформованості ключових компетенцій спеціалістів на всіх етапах професійної підготовки в умовах приватної вищої школи;

- методична система професійної підготовки спеціалістів як відкрита динамічна система побудована на принципах формування

ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВА ПІДГОТОВКА ЯК ОСНОВА ФАХОВОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

підприємницької культури дизайнера в умовах приватної вищої школи, яка включає в себе механізм відбору та конструювання змісту, моніторинг професійної підготовки, технологію організації проектної діяльності та організаційно-педагогічний супровід самостійної роботи студентів з позиції спрямованості освітнього процесу на формування ключових компетенцій спеціаліста, конкурентоспроможного на ринку праці.

Висновки. Запропонована методологія дослідження не вичерпує усієї повноти наукового питання. Подальших наукових розвиток потребують проблеми пов'язані з потенційним можливим педагогічним супроводом випускника в умовах реального конкретного робочого місця.

1. Добрянський І.А. *Негосударственное высшее образование в Украине. Монография.* – М.: Педагогическая академия последипломного образования. 2007. – 446 с.

2. Добрянський І.А. *Приватна вища освіта в*

незалежній Україні. Монография. – Кіровоград: Імекс ЛТД, 2005. – 280 с.

3. Добрянський І.А. *Приватна вища освіта: філософія, історія, практика. Монография.* – Кіровоград: Імекс ЛТД, 2006. – 305 с.

4. Добрянський І.А., Постолатій В.В. *Громадська та приватна ініціатива в розвитку освіти України (кінець XIX – початок XX ст.). Монография.* – Кіровоград: ООО “Факір”, 1998. – 143 с.

5. Добрянський І.А. *Соціокультурна сутність української приватної вищої освіти /О.В. Федоров // Освіта Донбасу.* – 2007. – № 1(120). – С. 71 – 77.

6. Добрянський І.А. *Соціокультурні засади навчально-виховного процесу у приватному вищому навчальному закладі /О.В. Федоров // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. Серія: педагогічні науки.* – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. – 2011. – Вип. 93. – С. 51 – 55.

7. *Приватная высшая школа в объективе времени: украинский вариант. X, ХГИ “НАУ”.* – 2000. – 464 с.

8. Романовський О.О. *Теорія і практика зарубіжного досвіду в підприємницькій освіті України: Монография.* – К.: Деміур, 2002. – 400 с.

Стаття надійшла до редакції 14.09.2011

УДК 378.637.016:78

Алла Козир, доктор педагогічних наук,
професор кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування
Інституту мистецтв Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова,
м. Київ

ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВА ПІДГОТОВКА ЯК ОСНОВА ФАХОВОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

У статті розглядаються особливості диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музики. У результаті проведеного аналізу виокремлена специфіка цієї підготовки з позиції становлення майбутнього фахівця у практичній діяльності.

Ключові слова: диригентсько-хорова підготовка, майбутній вчитель музики, керівництво хором.

Літ. 8.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень та публікацій. Нові вимоги, що ставить перед освітою суспільство, спонукають до пошуку таких форм і методів роботи, які б забезпечували якість вищої освіти. Специфіка фахової підготовки майбутнього вчителя музики пред'являє особливі вимоги до формування його майстерності. Розкриваючи складність цієї підготовки, Б. Асаф'єв зазначив, що вчитель музики повинен бути “теоретиком і регентом, а також музичним істориком й музичним етнографом, виконавцем, котрий володіє інструментом, для того, щоб бути готовим спрямувати увагу в ту чи іншу сторону” [4, 65]. Таким чином, для ефективної фахової підготовки

студентам необхідно постійно та цілеспрямовано розвивати музикознавчі та виконавські якості в щільній єдності з диригентсько-хоровою підготовкою.

Мета статті полягає у висвітленні особливостей диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музики як основи становлення у практичній діяльності. Практика засвідчує, що професійна майстерність хормейстера забезпечується єдністю психолого-педагогічної, музично-теоретичної, диригентсько-хорової, вокальної, інструментальної та методичної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Суттєву роль у підготовці сучасного вчителя музики відіграють